

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Веселин Иванов Благоев

Заместник-ректор на Висше училище по мениджмънт, гр. Варна, и член на научното жури по конкурс за академична длъжност „доцент“ в професионално направление 3.9 Туризъм, научна специалност „Икономика и управление по отрасли (туризъм)“, публикуван в „Държавен вестник“ бр. 104/ 29.12.2016, обявен за нуждите на Висше училище по мениджмънт (ВУМ).

Настоящата рецензия е разработена в изпълнение на Заповед на Ректора на ВУМ №3 /31.01.2017 и решенията на научното жури по конкурса от неговото първо заседание на 02.03.2017 г. Рецензията е съобразена с разпоредбите на *Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ)*, *Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ)*, както и *Правилника за условията и реда за заемане на академични длъжности във ВУМ (ПУРЗАД)*.

1. Кандидати

За участие в конкурса е подала документи единствено **ас. д-р Мая Георгиева Иванова**. Документацията отговаря на изискванията на *ЗРАСРБ*, *ППЗРАСРБ* и *ПУРЗАД* на ВУМ. Не виждам да има нарушения в процедурата по провеждане на конкурса.

2. Професионална характеристика на кандидата

Д-р Мая Иванова е родена на 16 август 1977 год. в гр. Добрич. Завършва средно образование в Езикова гимназия “Гео Милев”, гр. Добрич, в паралелка с английски език. През 2000 г. се дипломира с образователно-квалификационна степен “бакалавър” по специалност “Международен туризъм” от Икономически Университет–Варна (ИУ-Варна), а през 2001 г. завършва магистърска програма по „Туризъм“, пак в

ИУ, Варна. Работи почти 10 години в индустрията, основно в туроператорски фирми.

През 2010г. е зачислена като редовен докторант към катедра “Икономика и организация на туризма” при ИУ-Варна и през октомври 2013 успешно защитава дисертация на тема „Присъединяването към хотелски вериги като възможност за развитие на българските хотели“ за придобиването на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.9 Туризм, научна специалност „Икономика и управление (туризм)“ (диплома №30/30.10.2013 от ИУ-Варна).

През 2011-2012 и 2012-2013 учебни години д-р Мая Иванова е привлечена като хоноруван асистент по „Икономика на предприятието“, „География на туризма“ и „Туристически ресурси“ към катедра “Икономика и организация на туризма” при ИУ-Варна. От 01 март 2014 г. д-р Мая Иванова е редовен асистент по туризм във Висше училище по мениджмънт, Варна.

В професионален план, през 2001 г., Мая Иванова започва работа в една от най-големите туроператорски фирми в България (Премиер Турс ООД) като специалист резервации. През 2003 г. завършва с отличие Първо ниво на IATA/UFTAA, след което специализира в продажба на самолетни билети и туристически услуги от целия спектър. През 2005 г. заедно с партньори основава агенция АБ Травел ООД, където като съдружник участва в управлението на фирмата, сключва договори с партньори и клиенти, поддържа основното портфолио от предлагани услуги, изпълнява множество административни и управленски функции. През 2006 г. става оторизиран преподавател на IATA/UFTAA в България чрез представителите им за обучение “Съншайн тур трейнинг”. Води курсовете за Първо ниво на IATA/UFTAA във Варна и предоставя консултации в областта на самолетните билети и тарифиране при авиокомпаниите. През 2010 г. получава сертификат и за завършено Второ ниво на IATA/UFTAA.

От 2006 г. досега д-р Иванова е съдружник в Зангадор ООД и се занимава с консултантска дейност, маркетингови проучвания, обучения и курсове в областта на хотелиерството и туризма.

Както се вижда, с тази доста „плътна“ професионална биография на М.Иванова са **изпълнени изискванията на чл. 24, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗРАСРБ.**

3. Учебна заетост

Д-р Мая Иванова е представила справка за учебната си натовареност по учебни години както следва (Таблица 1):

Таблица 1. Учебна натовареност на ас. д-р Мая Иванова

Дисциплина	Език	Учебна година	Лекции		Упражнения		Обща академична заетост
			Общо	Приравнени към упражнения	За една група	Общо	
Управление на хотела	английски	2014/15	15	30	45	45	75
	английски	2015/16	15	30	45	45	75
Международно хотелиерство	български	2013/14	30	60	45	45	105
	английски	2013/14	30	60	60	60	120
	български	2014/15	15	30	15	15	45
	английски	2014/15	30	60	60	60	120
	български	2015/16	15	30	15	15	45
	английски	2015/16	30	60	60	60	120
Въведение в гостоприемството и туризма	английски	2015/16	15	30	60	60	90
	английски	2016/17	30	60	120	120	180
Туроператорска, агентска и транспортна дейност	български	2014/15	15	30	15	15	45
	английски	2014/15	30	60	60	60	120
	български	2015/16	15	30	15	15	45
	английски	2015/16	30	60	60	60	120
	български	2016/17	15	30	15	15	45
	английски	2016/17	30	60	60	60	120
		ОБЩО:	360	720	750	750	1470

Общата учебна натовареност на кандидата за последните три академични години е 1470 часа, от които 360 часа лекции (720 часа приравнени към упражнения) и 750 часа упражнения в следните **учебни дисциплини, пряко свързани с научната специалност на конкурса:**

- Управление на хотела
- Международно хотелиерство
- Въведение в гостоприемството и туризма
- Туроператорска, агентска и транспортна дейност

От всички посочени 1140 учебни часа (77.6%) са на английски език.

От справките за учебната натовареност и за хорариума по преподаваните учебни дисциплини е видно, че във ВУМ на ас. д-р Мая Иванова е осигурена **пълна учебна заетост**, и като ВРИД Зам.ректор по Учебна дейност мога да кажа, че такава се предвижда да бъде осигурена и в бъдеще, в случай, че тя бъде избрана за доцент и бъде назначена на академичната длъжност „доцент“.

Кандидатът е бил **научен ръководител** на 10 дипломни работи на студенти във ВУМ, както и рецензент на 7 такива.

4. Публикации

Ас. д-р Мая Иванова е представила справка за **25 публикации** извън публикациите по докторската дисертация с общ обем **622 страници**. Всички са строго научни и се приемат за рецензиране. Анализът на предоставените научни публикации извън публикациите по докторската дисертация показва следното:

✓ На лице е **самостоятелен монографичен труд** на тема *Air transport-tourism nexus: A destination management perspective*, който не повтаря

публикациите по придобиването на образователната и научна степен „доктор“. С това са **изпълнени изискванията на чл. 24, ал. 1, т. 3 от ЗРАСРБ**

- ✓ В допълнение към самостоятелния монографичен труд, кандидатът има **6 глави в колективни монографични изследвания**, всички публикувани в чужбина.
- ✓ Кандидатът има **3 студии**, всички публикувани в чужбина в индексирани в Scopus списания.
- ✓ Кандидатът има **7 научни статии** (28% от публикациите) – 4 публикувани в чужбина в индексирани в Scopus списания, а 3 в България (1 от тях в индексирани в Scopus списание). Допълнително има публикувани **5 научни доклада и 3 рецензии на книги**.
- ✓ Впечатляващ факт дори за ВУМ е, че **24 броя** (96%) от публикациите са на английски език
- ✓ **8 публикации** (32%) са индексирани в Scopus, а **4** – Web of Science
- ✓ Преобладаващата част - **13 броя** (52%) от публикациите са в чужбина, а **12 броя** (48%) са в България.
- ✓ Езикът на публикациите е **строго научен** с правилно използвани научни термини, ясни и точни формулировки, обосновани изводи, силна аргументация и критичен анализ, коректно цитиране, лесен за четене и разбиране.
- ✓ **Не е установено плагиатство** или други неетични практики в публикациите на кандидата.

Също така, следва да отбележим, че д-р Иванова е **редактор на монографично изследване**, публикувано от британското издателство Routledge (с общ обем 1200 страници): Ivanova, M., Ivanov, S., Magnini, V. (Eds.) (2016). *Routledge Handbook of Hotel Chain Management*. London: Routledge. Въпросната книга е най-комплексния научен труд в областта на хотелските вериги в световен мащаб.

Д-р Иванова е участвала на **9 конференции** – 6 в страната (67%) и 3 в чужбина (33%). Чрез Зангадор ООД д-р Иванова е публикувала **10 практически доклада**, предназначени за представителите на туристическия бизнес, чрез които тя популяризира научните си

изследвания и ги прави достъпни за по-широк кръг публика. Поради неакадемичния си характер, практическите доклади не са рецензирани по настоящия конкурс.

5. Цитирания

Ас. д-р Мая Иванова е представила справка за **30 цитирания** на нейни публикации, 9 от които са в индексирани в Scopus списания. Разбивка на цитиранията по публикации е посочена Таблица 2.

Таблица 2. Справка за цитиранията на ас. д-р Мая Иванова

Публикация	Брой цитирания (без автоцитирания и цитирания от съавтори)	
	Общо	В т.ч. в Scopus
Ivanov, S., Ivanova, M., & Iankova, K. (2014). Sustainable Tourism Practices of Accommodation Establishments in Bulgaria: An Exploratory Study. <i>Tourismos</i> , 9(2), 175-206	1	1
Ivanova M., & Ivanov S. (2014). Hotel chains' entry mode in Bulgaria. <i>Anatolia</i> , 25(1), 131-135.	7	2
Ivanova, M., & Ivanov, S. (2015). The nature of hotel chains: An integrative framework. <i>International Journal of Hospitality and Tourism Administration</i> , 16(2), 122-142.	2	1
Ivanova, M., & Ivanov, S. (2015). Affiliation to hotel chains: hotels' perspective. <i>Tourism Management Perspectives</i> , 16, 148-162.	2	1
Ivanov, S. and Ivanova, M. (2016). Market penetration of hotel chains: does culture matter? <i>Annals of Tourism Research</i> , 57, 259-264	2	2
Ivanov, S. and Ivanova, M. (2016). Do hotel chains stimulate globalisation? <i>Tourism Management Perspectives</i> , 19, 102-108	1	1
Ivanov, S. and Ivanova, M. (2016). Do hotel chains improve destination's competitiveness? <i>Tourism Management Perspectives</i> , 19, 74-79.	2	1

Ivanova, M. and Ivanov, S. (2015). Affiliation to Hotel Chains: Requirements towards Hotels in Bulgaria. <i>Journal of Hospitality Marketing and Management</i> , 24(6), 601-608	4	
Ivanova, M. (2014). Affiliation to hotel chains as a development opportunity for Bulgarian hotels. <i>European Journal of Tourism Research</i> , 7, pp. 144-147	1	
Ivanov, S., & Ivanova, M. (2013). Mass ecotourism vs. Eco mass tourism. <i>Proceedings of the Sixth Black Sea Tourism Forum</i> , 02 nd -04 th October, 2013, Varna, Bulgaria, pp. 78-90	3	
Ivanova, M. G. (2011). Marketing challenges faces by newly affiliated hotels. <i>Proceedings of Second International Scientific Conference for PhD Candidates on "Economics, Management and Tourism"</i> , Duni resort, Bulgaria, 2011, 06-08 May, pp 427-432	1	
Ivanova, M., Ivanov, S., Magnini, V. (Eds.) (2016). <i>Routledge Handbook of Hotel Chain Management</i> . London: Routledge	2	
de Souza, A., Salazar, V., de Moraes, W., Leite, Y. and Ivanova, M. (2016) Entry modes: Leasing contract. In Ivanova, M., Ivanov, S., Magnini, V. (eds.) (2016). <i>Routledge Handbook of Hotel Chain Management</i> . London: Routledge (pp. 185-192).	1	
Ivanov, S., M. Ivanova (2011). Triple bottom line analysis of potential sport tourism impacts on local communities – a review. <i>Proceedings of the Black Sea Tourism Forum "Sport tourism – Possibilities to extend the tourist season"</i> , 29-30.09.2011, Varna, Bulgaria, pp. 168-177.	1	
Общо:	30	9

6. Научноизследователски приноси

Научните приноси на кандидата могат да се групират в няколко направления:

Въздушен транспорт

1. Монографията "*Взаимодействие между въздушния транспорт и туризма от гледна точка на управлението на дестинацията*" (публикация 1) обхваща два големи взаимно обвързани сектора – въздушния транспорт и туризма. Разгледана е подробно връзката и

взаимното им влияние от перспективата на туристическата дестинация. Изведени са 2 концептуални модела – на въздушния транспорт и на туристическата дестинация, по които е направен подробен анализ. За първи път двата сектора (въздушен транспорт и туризъм) са подробно сравнени на ниво туристическа дестинация с детайлно разглеждане на взаимодействията между отделните им компоненти. Аналитичната стойност на изработените модели е демонстрирана в последната част на монографията, където те са приложени по отношение на дестинация Българско Черноморско крайбрежие, използвано като пример при емпиричното изследване.

Хотелиерство:

2. Разработени са теоретичните основи на изследванията в областта на хотелските вериги – същност на хотелските вериги, анализ на лизинга като форма на присъединяване на хотели към вериги, избор на хотел от страна веригата, избор на верига от страна на хотел, начините и факторите влияещи върху навлизането на хотелски вериги в дестинация и частност в контекста на България, изследване на въздействието на хотелските вериги върху глобализацията и върху конкурентоспособността на дестинацията. Изследванията са публикувани в серия от публикации (3, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 25), включително и монографията *Routledge Handbook of Hotel Chain Management*, издадена през 2016 г. от британското издателство Routledge.
3. Анализирани са финансовите транзакции между стопанските агенти във веригата на стойността в хотелиерството (публикация 2)
4. Анализирани са каналите за дистрибуция, използвани от екокъщи и къщи за гости в България (публикация 8)

Маркетинг и управление на туристическа дестинация

5. В монографията *"Взаимодействие между въздушния транспорт и туризма от гледна точка на управлението на дестинацията"* (публикация 1) е разработен многослоен модел на дестинация (Destination Cake Model), който съумява да интегрира и представи в 3D схема сложната комплексна природа на туристическата

дестинация, в която се съчетава множество нееднородни елементи и техните вътрешни отношения и връзки.

6. Изследван е потенциала на Украйна като туристическа дестинация за български туристи (публикация 7)

Устойчивост:

7. Изследвани са устойчивите практики на заведенията за настаняване в България и са изведени препоръки за устойчиво им (публикации 4, 18, 19)
8. Изследвани са въздействията на масовия и специализираните видове туризъм и са идентифицирани възможностите за устойчивото им развитие (публикации 5, 6)

Споделена икономика

9. Изследвана е концепцията на споделената икономика (sharing economy) и нейното приложение в туристическата индустрия в България (публикация 9)

Прави впечатление, че в тематично отношение публикациите на д-р Иванова са преобладаващо в областта на хотелиерството. В последните си публикации тя започва да насочва вниманието си към други теми като въздушния транспорт и управлението на дестинация, като препоръчваме да задълбочи изследванията си в тези две области.

7. Друга заетост

- Сътрудник на главния редактор на European Journal of Tourism Research
- Рецензент в редица специализирани научни списания в областта на туризма. В периода 2013-2016 г. д-р Иванова е написала 17 рецензии за списания като European Journal of Tourism Research (12), International Journal of Hospitality Management (12), International Journal of Tourism Cities (1), Revista de Tourism (1), Tourism Analysis (1) и Tourism Management Perspectives (1)

- Програмен директор на специалности BA (Hons) International Hospitality Management, International Tourism Management и MSc International Hospitality and Tourism Management във ВУМ
- Лицензиран инструктор на IATA/UFTAA
- Консултант в областта на туризма и маркетинга

8. Критични бележки и препоръки

Показателите на М. Иванова са впечатляващи. Нямам съществени бележки към нея. Като пожелание от общ характер, бих казал, че евентуално разширяване на тематичния обхват на публикациите - от областта на хотелиерството към например маркетинг на дестинацията, авиотранспорта, туроператорската дейност биха допринесли за цялостното ѝ развитие като изследовател и автор. Във всички тези области има широко поле за научни изследвания.

Изводи

Анализът на предоставените документи, научните публикации и научните и приложни приноси на кандидата според мен обективно водят до следните изводи:

1. Ас. д-р Мая Георгиева Иванова е **единствен кандидат** в конкурса
2. Тя притежава образователна и научна степен „**доктор**“
3. Заемала е длъжност „асистент“ или „главен асистент“ значително над изискуемия по ЗРАСРБ **минимум от 2 години**
4. Осигурена ѝ е **преподавателска заетост**
5. Има публикуван **самостоятелен монографичен труд**
6. Представени са **25 научни публикации** с висок научен принос, от които 13 в чужбина.
7. Представени са **30 цитирания** от други автори
8. Била е научен ръководител на **10 дипломанта**
9. Извършва активна **административна дейност** във ВУМ.

Заклучение

На основание на горните изводи считам, че **ас. д-р Мая Георгиева Иванова** отговаря на всички изисквания на чл. 27, ал. 4 от *Закона за развитието на академичния състав в Република България* и на *Правилника за условията и реда за заемане на академични длъжности във ВУМ* за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.9 Туризъм, научна специалност „Икономика и управление по отрасли (туризъм)“. Давам изцяло **положителна оценка** на нейната кандидатура и препоръчвам на уважаемото Научно жури да я избере за доцент във ВУМ по обявения конкурс.

Варна

С уважение:

24.03.2017

проф. д-р Веселин Благов